

UTBILDNINGSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Victoria Nilsson Lissvall
Utbildningssamordnare
victoria.nilsson.lissvall@gu.se

Utbildningsdepartementet

Remiss avseende promemorian *Möjlighet till betyg från årskurs 4 – efter försöksverksamheten*

Göteborgs universitet har anmodats att svara på remiss avseende promemorian *Möjlighet till betyg från årskurs 4 – efter försöksverksamheten*. Utbildningsvetenskapliga fakulteten ansvarar för Göteborgs universitets svar till Utbildningsdepartementet.

Fakultetens fyra institutioner, samt enheten för skolsamverkan, ämneslärarutbildning och kompletterande lärarutbildning (SÄL), har inbjudits att inkomma med synpunkter. Alli Klapp, docent i pedagogik vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik och Maria Svensson, lektor i teknikens didaktik vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession har tagit fram synpunkter för Utbildningsvetenskapliga fakultetens svar, vilka i sin helhet bifogas.

Övergripande

Göteborgs universitet vill i sitt remissvar avråda från att införa betyg från årskurs 4 då förslaget inte grundas på aktuell forskning eller kunskap.

Den svenska skolan bör konstruera ett bedömningssystem som är likvärdigt, konsekvent och utvecklat och väl förankrat i forskning. Promemorians förslag går i motsatt riktning mot aktuell forskning om hur betygssättning bör genomföras. Det finns också risk att skillnader mellan skolor förstärks ytterligare, vilket slutligen kan antas påverka eleverna.

Åke Ingerman
dekan, Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Kommentarer

Argumentationen kring detta förslag är inte vetenskapligt grundad. I remissen finns ingen hänvisning till forskning som stödjer att betyg i de tidiga årskurserna innebär ökade kunskaper eller ökad kvalitet inte heller Skolverket kan i sina analyser stödja detta:

Sammantaget gör Skolverket bedömningen att betygen från årskurs 6 bidragit till både positiva och negativa konsekvenser och att det inte är möjligt att uttala sig om huruvida betygen har haft en faktisk effekt på elevers resultat och kunskapsutveckling.(s.21)

Det vore också rimligt att en utvärdering av den försöksverksamhet där 100 skolor fick möjlighet att delta skulle ligga till grund för den förändring som nu föreslås men så är inte fallet. Att genomföra en förändring som minskar möjligheter till likvärdighet bidrar inte till ökad kvalitet inom skolan.

Så som betygssystemet är utformat idag, utan några fasta hållpunkter annat än mycket hög grad tolkningsbara kunskapskrav (som kommer att bli än mer tolkningsbara inom kort), kan denna reform komma att bli ytterligare ett konkurrensmedel för att locka ”rätt” elever till sin skola, nämligen de som tål att betygsättas och som förväntas klara det rätt så bra. De andra får vara någon annanstans.

Andra kapitlets andra styckes skrivning om PISA-resultaten är ofullständig då utgångspunkten är resultaten från PISA 2012 och till viss del från PISA 2006. Resonemanget och den historiska beskrivningen av resultaten från PISA bör utgå från resultaten som kom med den första PISA-undersökningen 2000. Jämförelser mellan resultat bör göras mellan undersökningar från hela perioden.

Som underlag för utredningens förslag ligger rapporten Utvärderingen av betyg från årskurs 6 (Skolverket, 2017) där elever, lärare och föräldrar intervjuats. Sammanfattningsvis visar denna utvärdering att lärare upplever att lågpresterande elever samt pojkar har en lägre kunskapsutveckling efter försöksverksamheten av betyg i årskurs 6. Utvärderingen sammanfattar resultaten med att det inte framkommer några positiva effekter av betygsättning i årskurs 6 för elevernas kunskapsutveckling. Utvärderingens (Skolverket, 2017) resultat visar även att lärare menar att elevernas stress ökat avsevärt efter att betyg införts i årskurs 6. Folkhälsomyndigheten (2018) visar på ökade nivåer av stress bland ungdomar och ett skäl är att deras skolsituation med ökade krav på prestationer tycks påverka deras lärande negativt. Exempelvis har utredningen Bygga, bedöma, betygsätta - betyg som bättre motsvarar elevens kunskaper (SOU 2020:43) lagt fram förslag om att kursbetygssystemet i gymnasieskolan ska ändras till ett ämnesbetygssystem i syfte att minska elevernas stress. Nedan listas några kommentarer till promemorians evidens om effekter av betygsättning:

Differentierande effekter av betygsättning framkommer i utvärderingen (Skolverket, 2017) där lågpresterande elever samt pojkar upplevs ha en sämre kunskapsutveckling, jämfört med högpresterande elever samt flickor. Dessa utsagor från lärare är i linje med forskning, både nationell och internationell, som visar på differentierande effekter av betygsättning på elevernas fortsatta kunskapsutveckling och prestationer (Hultén, m.fl., 2015; Klapp, Cliffordson & Gustafsson, 2014; Klapp, 2015).

I forskning om effekter av betygsättning är det framförallt låg- till medelpresterande elever som påverkas negativt i sitt lärande av att få betyg i årskurs 6 (Klapp, Cliffordson &

Gustafsson, 2014; Klapp, 2015; Klapp, 2017) medan svaga eller inga positiva effekter av betygssättning uppvisas för högpresterande elever.

I en översikt genomförd på uppdrag av Vetenskapsrådet fann forskare (2600 studier, globalt) mycket svagt stöd för att betyg leder till ökat lärande och prestationer. Det som framkom från denna översikt var att det framför allt uppstår negativa effekter av betygssättning för låg- till medelpresterande elever samt för pojkar (Hultén m.fl., 2015).

Göteborgs universitet är införstådd med de båda politiska överenskommelser som ligger till grund för remisspromemorians förslag om betyg i årskurs 4. Resultatet av denna politiska överenskommelse och förslag om betyg i årskurs 4 och 5, riskerar dock att leda till negativa effekter för elevernas lärande och prestationer och även riskera att öka redan existerande skillnader mellan skolor med avseende på prestationsnivåer och skillnader i social sammansättning. Det finns skäl att tro att skolor med hög andel högpresterande elever kommer att införa betyg i årskurs 4 och 5 medan skolor med hög andel lågpresterande elever inte kommer att införa betyg.

Referenser

Folkhälsomyndigheten. (2018). *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? Utvecklingen under perioden 1985–2014*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten.

Hultén, M., Klapp, A., Mickwitz, L., & Lundahl, C. (2015). *Betygens geografi – forskning om betyg och summativa bedömningar i Sverige och internationellt*. Stockholm, Vetenskapsrådet.

Klapp, A. (2015). Does grading affect educational attainment? A longitudinal study. *Assessment in Education: Principles, Policy and Practice*, 22(3), 302-323.

Klapp, A., Cliffordson, C., & Gustafsson, J-E. (2014). The effect of being graded on later achievement: evidence from 13-year olds in Swedish compulsory school. *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 36(10),

Skolverket (2017). *Utvärdering av betyg från årskurs 6*. Stockholm: Skolverket.

SOU 2020:43. *Bygga, bedöma, betygssätta - betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Signatursida

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande undertecknare:

Namn	Åke Ingerman
Titel, Organisation	Dekan, Utbildningsvetenskapliga fakulteten
Datum & Tid	2020-09-01 10:34:38 +02:00
Identifikationstyp	Göteborgs universitet
Identifikations-id	_b64fc297-4a88-496c-ba29-912f67e9e0ee

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)